

гія. Беларускія гаспадыні горда хваляцца выгадаваным агурком, прыгаворваючы: „Са сваёй дачы!“ І гэта мае асаблівы сэнс у грамадстве, дзе нельга сказаць: „Са сваёй крамы“.

Джаз

Сяргей Дубавец

Нельга даслухаць да канца, нельга выключыць, бо гэта заўсёды толькі пачатак, працяг гучыць у табе. Ня можа надакучыць, бо не прэтэндуе на ўвагу. Як бы нехта сказаў: ня хочаш, ня слухай. Выкананьне *джазу* — нібы птушыны сьпеў: яго дастаткова самому сабе, галоўнае гучаць, а ня тое, каб нехта слухаў.

Джаз не патрабуе ад слухача акадэмічнай настроенасьці, як клясыка, або рок-н-рольнай разьвязанасьці. Пад яго добра весьці машыну ў далёкі горад або няспешна гутарыць зь сябрам.

Ніводная ідэалёгія ня можа паставіць яго сабе на службу, бо ён са сваімі сынкапамі-збоямі ўжо паводле вызначэньня „няправільны“ і адкідае канон. Таму ідэалёгія заўсёды помсыціла *джазу*, называючы яго то „музыкай тоўстых“, то музыкай здраднікаў: „Сегодня он играет джаз, а завтра родину продаст“.

Джаз — музыка XX стагодзьдзя, што, паводле адной з вэрсіяў, атрымала сваю назву ад імя канкрэтнага чарнакурага музыкі Чарльза. З таго часу *джаз* стаў велізарным культурным мацерыком з сваімі клясычнымі мэлёдыямі і культавымі творцамі. У Беларусі *джаз* не разьвіўся, бо ня мог зрабіць гэтага ў жорсткіх рамках таталітарнага быту. Але гэта ня значыць, што ў нас ня граюць і ня любяць *джазу*.

...Ён бярэ саксафон або сядзе да фартэпіяна, найграе знаёмую мэлёдыю і зараз жа адрываецца ад яе, выходзіць у космас імправізацыі. Толькі зрэдку, штрышком-паўнамёкам ён дае зразумець, што гэта ўсё яшчэ „Караван“ Элінгтана, або, калі хочаце, беларуская „Купалінка“.

Джаз — музыка свабоды.

ДЖЫНСЫ

Алена Ціхановіч

Джынсы — сіне-блакітная рэвалюцыя 70-х. Ідал моды, якому прынесены ў ахвяру камсамольскія ідэалы, студэнцкія стыпэндыі, вясковыя парсючкі. Адзежына, якая, сьцягваючы сьцёгны, фізычна занявольвае, але маральна разьнявольвае: „Я ўжо не такі савецкі, я іншы. На мне адзнака Захаду, болей самаўпэўненасьці“. Блакітная мара — *джынсы*.

Першыя *джынсы* заўсёды былі як удар маланкі — на танцах, у бары, на лекцыі, на экзамене і нават на партсходзе. На *джынсы* азіраліся, зайздросьцілі, зьбіралі грошы.

Джынсы — ці не адзіная адзежа, якую беларусы, прадстаўнікі шляхотнай па прыродзе нацыі, не лічылі за абразу насіць з чужога — ну, хай не пляча, а самі ведаеце чаго. Таму што чым больш паншаныя, тым больш модныя. Каму ж даставалася новая апратка, мусіў для фасону пацерці яе пемзай ці

цэглай, ці паварыць у хлёрцы. Як сьпявалі піанэры, „джынсы „Мантана“ ня рвуцца, а толькі труцца, труцца, труцца“.

Слоўнік Уэбстэра знаходзіць, што гэтая ўнікальная тканіна на самой справе нарадзілася не ў Амэрыцы, а ў італьянскай *Джэнаве*, ці Генуі. Цяпер гэтая ня мае істотнага значэньня, бо *джынсы* сталі сваімі паўсюль. Шусь — нага, шусь — другая, джыг — замочак, і вас абляпілі *джынсы*.

Дзяды

Рыгор Барадулін

Зь сівой даўніны ідзе беларускі народны звычай памінаць нябожчыкаў, заснавальнікаў роду. Сям'я зьбіралася ўвечары за памінальным сталом, і ўзгадвалі шчырым словам тых, хто пакінуў сьвет гэты, і маўчалі, і чарку бралі, каб *Дзядом* добра было на тым сьвеце.

На *Дзяды* гатавалася ад сямёх да адзінаццаціх страваў — вясковая куцьця, бліны, клёцкі з душамаі, яечня, кумпячына. Стол мусіў быць багаты, каб *Дзяды* бачылі, як іх вяльмуюць, ведалі, што нашчадкі не зьвялі гаспадаркі. Гэта да катла зьвярталіся жартам: „*Чорт бы на цябе гаварыў, каб ты варыў заўсягды, як на Дзяды*“. *Дзядам* пакідалася чарка з гарэлкаю, на асобным посудзе клалася патрохі ад усіх страваў, уночы *Дзяды* мусілі прыйсьці і падсілкавацца, хоць яны і так сядзелі з усімі за сталом нябачна.

Дзяды бываюць зьмітраўскія, траецкія, піліпаўскія. Яны ідуць сваёй паравінаю. У беларускай паэзіі вобраз *Дзядоў* — адзін з самых небатаемных. Але найбольш глыбока раскрыў беларускі звычай Адам Міцкевіч у аднайменнай паэме.

Традыцыю шырокага сьвяткаваньня *Дзядоў* узрадзіў Беларускі Народны Фронт „Адраджэньне“, кілямэтровыя шэрагі ішлі ў Курапаты, ставілі там крыж у памяць ахвяраў. *Дзяды* бароняць ад бяды.

Дранікі

Юрась Бушлякоў

У шэрагу страваў з бульбы ёсьць у нас даступныя кожнаму *дранікі*. Ядуць іх усюдых у Беларусі: яны й *драчы*, і *драчонікі*, і *дзэрбнікі*, і *дзяронікі*, і *дранкі*, і нават *дзеруны*. Называюцца так, бо маюць першааснову — *драню* бульбу. А далей ужо хто як любіць ці ў каго на што ёсьць: або да бульбы дабавяць проста мукі й солі ды і падсмажаць на распаленай і сквірчлівай ад алею патэльні да скарыначкі, або нафаршыруюць ці грыбамі, ці яйкамі, ці рыбаю, ці мясам і возьмуцца смажыць, таксама да абавязковае румянае скарыначкі. І будуць тады *дранікі* хрумсьцець на зубох. Дзівяцца нярэдка, едучы *дранікі*, прышлыя людзі — так смачна й добра, і нават ім ня верыцца, што гатуецца гэтая смаката так проста. Адзін мой нядаўны румынскі госьць аж так упадабаў *дранікі*, што ўсё ўдакладняў рэцэпт — замерыўся гатаваць іх у сябе дома.

Бяз *дранікаў* не ўявіць беларускае кухні. Памятаецца, як некалькі гадоў таму стваралі ў запале пошуку сваёй альтэрнатывы амэрыканскаму „Макдональдзу“ беларускае бістро — сьледам за прыдуманым у Расеі бістром